

3D IN PERSPECTIEF: VAN GULZIG NAAR VEERKRACHTIG BESTUUR

College Capita Selecta Sociaal Domein
30 Oktober 2018
Prof Willem Trommel

VEERKRACHTIG BESTUUR

VOORBLIJ-
VENDE
NEOLIBERALE
DRIFT EN
POPULISTISCHE
KRAMP

Willem Trommel

Boekenbestuurskunde

PIET HEIN (1905-1996) 'GROOKS'

Problems

Problems worthy
of attack
Prove their worth
by hitting back

The Road to Wisdom

The road to wisdom?
– well it's plain
And simply to express
Err
and err
and err again
But less
and less
and less

Agenda

Valkuilen rond decentralisatie
en participatieparadigma

Neoliberale drift/Populistische
kramp

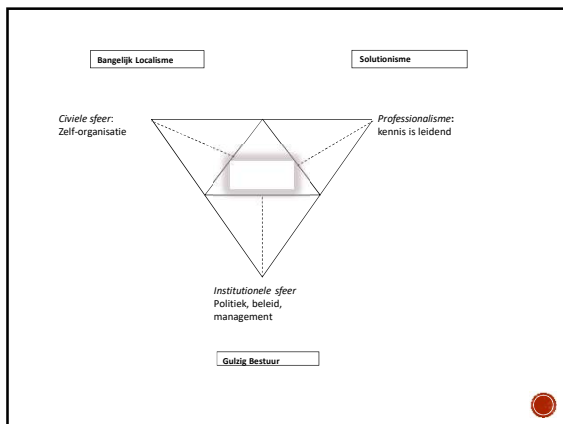
De belofte van veerkracht

PARTICIPATIESAMENLEVING..?

- Tautologische onzin, sociologisch gezien...
- Of.. wellicht angstig lokalisme: **'we willen onszelf weer zijn'**
- Of... solutionisme? **'we doen het beter'**
- Maar in ieder geval gulzig: **'we doen meer met minder'**

NEOLIBERALISME: OPKOMST

Voedingsbodem:

Crisis jaren dertig: Walter-Lippmann-Colloquium: markt boosdoener of juist te weinig markt?

Opbloei:

Jaren zeventig/tachtig: Experimenten (Chili, Friedman), Reagan/Thatcher; jaren negentig: 'Greed is Good', ruim baan voor financiële markten'

EEN ANTIMAATSCHAPPELIJKE GEEST

→ The Virtue of Selfishness:

sociale afhankelijkheid is moreel slecht (Rand)

→ Sociaal Darwinisme:

de wereld als markt en strijd (Houellebecq)

→ Meritocratische Mythe:

ziekmakende fictie van het autonome neo-subject (Verhaege)

EEN BESTUURSSOCIOLOGISCHE ANALYSE

Uitgangspunt:

Einde van de 'maakbare samenleving'.... staat op gespannen voet met groei bestuurlijke ambities, instituties en praktijken... Verklaring?

DRIEVOUDIG MODERNISERINGSVERLIES

VERDAMPING VAN:

- HET VERZORGINGSSTAATIDEAAL
- OVERHEIDSGEZAG
- SOCIAAL KAPITAAL

GREEDY GOVERNANCE (1)

- Dreiging van verlies baart excessief vastklampen

GREEDY GOVERNANCE (2)

- VERSTERKING LOYALITEIT BURGER/SAMENLEVING JEGENS PUBLIEKE ZAAK
- KRIJGT VORM BINNEN DRIE INNOVATIEBEWEGINGEN:

A) *NEW WELFARE*

→ Preventiestaat

B) *NEW PUBLIC MANAGEMENT*

→ Prestatiestaat

C) *NEW SOCIAL GOVERNANCE*

→ Laboratoriumstaat

PATHOLOGIEËN

- HUBRIS, HYBRIDITEIT, HYPOCHONDRIE

POPULISTISCHE KRAMP

Natuurlijke reactie op Neoliberale Drift

- Vernedering van het ik
- Verwaarlozing van het wij
- Veroordeling van de ander

Accepteer verlies

Koester oude vrienden

Herleef

VEERKRACHT

ACCEPTTEER VERLIES

- Fatalisme (van Eeten)...Tragiek (Frissen)
Behulpzaam? Resilience als neoliberale schaamlap?

→ Het gaat primair om verlies van maakbaarheid...

Dus:

- * Verdamping Verzorgingstaatethos?
→ Leven met problemen/levenskunst
- * Tanend overheidsgezag?
→ Ontzag voor het hogere
- * Teloorgang gemeenschapszin?
→ Waardering Civiele arbeid

KOESTER OUDE VRIENDEN

Want:

- geven 'tegenbinding', waar sprake is van ontbinding (Kees Schuyt)
- voorkomen uitzinnige strijd/vijandsdenken
- en bieden de bouwstenen voor 'nieuw leven'

A Rechtstaat....(versus gulzigheidsdenken)
(waardepluralisme; privacy....)

B Verzorgingsstaat (versus 'lokalisme')
(solidariteit; bestaanszekerheid...)

C Wetenschap (versus solutionisme)
(begrensd weten; ironie....)

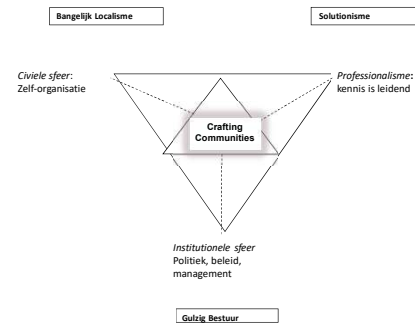
HERLEEF...

→ Wat is passend in de huidige ('laatmoderne')
maatschappelijke context, die

glocaal en in transitie is

- Verknoping mondiale en lokale interdependenties
- Meervoudige identiteiten/loyaliteiten
- Beweging zonder richting
- Politiek zonder gemeenschap.....

HYPOTHESE: CRAFTING COMMUNITIES

WIE?

- The Collaborative
Problemen mobiliseren nieuwe gemeenschappen...
Incidentele en duurzame sociale organisatie...
Met vogels van diverse pluimage...
Al dan niet technologisch bemiddeld
Pp glocale assen
- Drie verschijningsvormen:
Subversief ('Beroepseer')
Verbindend ('De wereld een polder')
Innoverend ('Lokale keuken')

WAT?

- Levenskunst/leren omgaan met moeilijkheden
→ Heruitvinding empathie/liefde/spelplezier (contra preventiestaat)
- Ontzag voor het hogere
→ Heruitvinding van 'De bedoeling'/Intrinsieke waarden
(contra prestatiestaat)
- Waardering civiele arbeid
→ delen/economie van de eer
contra laboratriumstaat)

HOE?

- Conform de 'deugden' van de 'workshop' → bescheiden en behoedzaam, improvisatie, uitproberen, tolerantie voor fouten/imperfectie, respect voor materialen, ironie,
- Richard Sennett: The Craftsman/Together → Publiek bestuur als 'ambachtelijk samenwerken'

